ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Daniely Zemanové a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Radana Malíka v právní věci žalobce: **B. V.**, zast. JUDr. Vladimírem Dvořáčkem, advokátem se sídlem Křižíkova 16, Praha 8, proti žalovanému: **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, se sídlem Karmelitská 7, Praha 1, ve věci ochrany proti nečinnosti správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2012, č. j. 6 A 360/2011 - 82,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Ustanovenému zástupci žalobce, JUDr. Vladimíru Dvořáčkovi, advokátu se sídlem Křižíkova 16, Praha 8, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 2 880 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podanou kasační stížností napadá výroky I. a II. shora označeného usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), jímž byla

odmítnuta jeho žaloba s návrhem, aby byla žalovanému uložena povinnost v přiměřené lhůtě vydat rozhodnutí ve věci studijní rehabilitace stěžovatele a o náhradě nákladů řízení.

Městský soud dospěl k závěru, že žalobu je třeba odmítnout pro překážku věci rozhodnuté. Soudu bylo z jeho úřední činnosti známo, že stěžovatel se ochrany proti nečinnosti žalovaného ve stejné věci domáhal žalobou ze dne 17. 2. 2003, přičemž tato žaloba byla rozsudkem městského soudu ze dne 7. 4. 2005, č. j. 11 Ca 44/2003 - 71, zamítnuta. Kasační stížnost žalobce proti tomuto rozsudku zamítl Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 23. 5. 2007, č. j. 4 Ans 5/2005 - 109 (všechna zde uváděná rozhodnutí NSS jsou dostupná na www.nssoud.cz). Následně se žalobce v téže věci domáhal ochrany před nečinností žalovaného žalobou ze dne 3. 7. 2006. Tato žaloba byla pro překážku věci rozhodnuté odmítnuta usnesením městského soudu ze dne 5. 12. 2007, č. j. 10 Ca 276/2006 - 52. Kasační stížnost proti tomuto usnesení městského soudu byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2008, č. j. 4 Ans 7/2008 - 85.

V dalším soudním řízení v téže věci Městský soud v Praze usnesením ze dne 31. 4. 2009, č. j. 9 Ca 11/2008 - 44, žalobu stěžovatele ze dne 9. 1. 2008 opětovně podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), odmítl.

Z uvedené rekapitulace vyplývá, že městský soud již třikrát rozhodoval o žalobě proti nečinnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, týkající se téže tvrzené nečinnosti žalovaného. Jedná se o nečinnost při vyřizování návrhu stěžovatele ze dne 6. 4. 1990 ve věci jeho studijní rehabilitace ohledně studia na gymnáziu v Kutné Hoře. Přesto se však stěžovatel podanou žalobou opětovně domáhá téhož, tj. ochrany před nečinností žalovaného, která již byla v téže věci a na základě téže žádosti, věcně posouzena.

Městskému soudu tak nezbylo než žalobu podle § 46 odst. 1 písm. a) zákona s. ř. s. odmítnout. Městský soud současně (výrokem č. II.) s ohledem na ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li žaloba odmítnuta, rozhodl tak, že nárok na náhradu nákladů řízení o žalobě proti nečinnosti žalovaného žádnému z účastníků řízení nepřiznal.

V podané kasační stížnosti resp. jejím doplnění stěžovatel uvedl, že je přesvědčen, že uvedený závěr městského soudu o překážce věci rozhodnuté je nesprávný, neboť z povahy věci je zřejmé, že stěžovatel vůči žalovanému učinil ve věci další úkony. Jedná se zejména o dopis ministru školství ze dne 29. 8. 2011, dopis ministru školství ze dne 23. 3. 2011, dopis ministru školství ze dne 29. 3. 2011. Dále stěžovatel obdržel dopis od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 11. 4. 2011. Skutkově se tak nemůže jednat o tutéž nečinnost.

Až nyní má totiž stěžovatel doloženo, že materiál k jeho rehabilitační věci byl zničen. Materiál se týkal let 1969/70 a let 1973/74, stejně tak obsahoval i rozhodnutí o vyloučení stěžovatele ze studia z politických důvodů. Namísto toho byl vyhotoven materiál datovaný rokem 1983. V demokratickém právním státě nelze připustit odmítnutí spravedlnosti z důvodů formálně právních. Takové odmítnutí má za následek porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a také porušení práva domáhat se soudní ochrany ve věcech veřejné správy

podle odstavce 2 uvedeného článku Listiny. Soudy mají povinnost podaný návrh projednat a rozhodnout o něm, a to meritorně. V případě nečinnosti správního orgánu pak nelze odkazovat na předcházející rozhodnutí. Výsledkem by totiž byl závěr, že v dané věci může být správní orgán nečinný jen jednou pro vždy, a ani při zcela změněném skutkovém stavu činný být nemusí.

Vzhledem ke skutečnosti, že ve věcech nečinnostních žalob je vyloučen návrh na obnovu řízení, je plně odůvodněn závěr, že stěžovatel může podat opětovný návrh na ochranu proti nečinnosti správního orgánu.

Závěrem stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 25. 7. 2012 sděluje, že se ztotožňuje se závěry obsaženými v napadeném usnesení městského soudu. K tomu uvedl, že problematika studijní rehabilitace stěžovatele, týkající se jeho studia na Gymnáziu Jiřího Ortena v Kutné Hoře již byla předmětem mnoha soudních řízení, a to nejen v rámci žalob proti nečinnosti žalovaného, ale také v rámci žalob o zaplacení finančních částek z důvodu náhrady škody, která mu měla být v této věci žalovaným způsobena. V této souvislosti také odkázal na rozhodnutí kasačního soudu ze dne 29. 3. 2012, č. j. 9 Ans 2/2012 - 52, kterým byla obsahově totožná žaloba stěžovatele zamítnuta.

Kasační námitky, týkající se zničení důkazů žalovaným jsou ničím nepodloženými tvrzeními. Z dostupných materiálů vyplývá, že stěžovatel je přesvědčen o tom, že byl v době svých studií pronásledován komunistickým režimem a že i v současnosti se žalovaný snaží „krýt zločiny komunismu“ spáchané vůči jeho osobě.

Stěžovatel byl vyloučen ze studií pro neplnění studijních povinností a nesplnění předpokladů, projevujících se v nedostatečném prospěchu. K vyloučení ze studia nedošlo v důsledku politické perzekuce ani postupu porušujícího obecně uznávaná lidská práva a svobody. Stěžovatel tak nemá právní nárok na studijní rehabilitaci podle § 18 odst. 3 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů. Žalovaný navrhuje kasační stížnost zamítnout.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), ověřil při tom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel namítá nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Z obsahu spisu kasační soud ověřil, že stěžovatel se o studijní rehabilitaci ucházel od počátku 90. let. Za tímto účelem se obracel na Ministerstvo školství, mládeže a

tělovýchovy, Generální prokuraturu, ředitele Gymnázia v Kutné Hoře, jednal též se Školským úřadem v Kutné Hoře. Dále je soudu z jeho úřední činnosti známo (viz rozsudek NSS ze dne 29. 3. 2012, č. j. 9 Ans 2/2012 - 52), že stěžovatel o svoji rehabilitaci také usiloval cestou žaloby, o níž bylo rozhodnuto usnesením Okresního soudu v Nymburce ze dne 3. 9. 2002, č. j. 7 C 647/94 - 152, a to tak, že žaloba byla v části, v níž se žalobce (stěžovatel) domáhal určení, že je účasten mimosoudní rehabilitace podle § 18 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o mimosoudních rehabilitacích"), postoupena Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Po nabytí účinnosti s. ř. s. stěžovatel podal dne 17. 2. 2003 v pořadí první žalobu proti nečinnosti žalovaného, doplněnou dalšími podáními, v níž se domáhal ochrany proti nečinnosti žalovaného, který dle jeho názoru náležitým způsobem nerozhodl ve věci studijní rehabilitace žalobce podle zákona o mimosoudních rehabilitacích v souvislosti s ukončením jeho studia na gymnáziu v Kutné Hoře. Stěžovatel namítal, že žalovaný přes urgence ve věci jeho mimosoudní rehabilitace nerozhodl, že rozhodnutí rehabilitační komise Školského úřadu v Kutné Hoře ze dne 19. 10. 1992, která neshledala důvody pro jeho rehabilitaci, mu bylo dáno na vědomí dopisem (ze dne 22. 10. 1992), ač měl obdržet rozhodnutí. Stěžovatel opakovaně vyzýval žalovaného, a to i přímo k rukám ministra Dobeše, aby uvedený stav napravil. Poslední podání jsou ze dne 9. 3. 2011, 23. 3. 2011, 29. 3. 2011, 20. 4. 2011, 26. 4. 2011, 8. 5. 2011, 10. 5. 2011 a 16. 5. 2011.

Nejvyšší správní soud ve věci stěžovatele opakovaně ve svých rozhodnutích (naposledy shora uvedeným rozhodnutím devátého senátu) uvedl, že překážku věci rozhodnuté ve smyslu ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. představují pouze meritorní rozhodnutí v téže věci. Za meritorní rozhodnutí je pak v případě správního soudnictví nutno považovat především rozsudky, z usnesení pouze taková, kterými se rozhoduje ve věci (§ 53 odst. 1 s. ř. s., podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 11. 2004, č. j. 3 Azs 324/2004 - 52; obdobně srov. rozsudek ze dne 20. 10. 2004, č. j. 5 Afs 140/2004 - 50). Z uvedeného vyplývá, že je v daném případě nutno posoudit dvě základní otázky, a to zaprvé, zda se jedná o tutéž věc, a zadruhé, zda již o ní bylo dříve soudem meritorně rozhodnuto.

Totožnost věci je právní vědou konstantně vykládána jako totožnost účastníků a totožnost samotné věci. Nejvyšší správní soud ze spisu ověřil, že v řízení, od něhož je překážka věci pravomocně rozsouzené odvozována, tedy ve věci vedené Městským soudem v Praze pod sp. zn. 11 Ca 44/2003, byli účastníky řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu stejní účastníci jako v projednávané věci, tj. B. V. jako žalobce a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy jako žalovaný.

Rozsudkem ze dne 7. 4. 2005 byla žaloba na ochranu proti nečinnosti sp. zn. 11 Ca 44/2003 zamítnuta, tj. došlo k meritornímu rozhodnutí, přičemž městský soud rozhodoval o povinnosti žalovaného vydat rozhodnutí ve věci školské rehabilitace stěžovatele v souvislosti s ukončením stěžovatelova studia na Gymnáziu Jiřího Ortena v Kutné Hoře.

Městský soud v tomto meritorním rozhodnutí uvedl, že studijní rehabilitace je upravena v ustanovení § 18 odst. 3 zákona o mimosoudních rehabilitacích, v němž se uvádí: „*Zrušují se rozhodnutí, jimiž byli žáci a studenti vyloučeni ze studia na školách poskytujících střední nebo vyšší vzdělání a na vysokých školách, pokud se tak stalo v důsledku politické perzekuce nebo postupu porušujícího obecně uznávaná lidská práva a svobody. Studijní rehabilitace se řídí pokynem příslušného resortního ministra.*“

Tímto rezortním pokynem je „Pokyn k jednotnému uplatňování zásad rehabilitace žáků škol poskytujících střední nebo vyšší vzdělání v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR“ ze dne 25. 4. 1991, č. j. 1665/91-SM. Z jeho obsahu vyplývá, že studijní rehabilitace se realizuje *vydáním osvědčení o ukončení studia nebo maturitní vysvědčení za stanovených podmínek, přičemž k vydání tohoto osvědčení nebo maturitního vysvědčení je příslušný ředitel školy.* Ve spojení s tím je třeba poznamenat, že témuž orgánu z povahy věci přísluší při nesplnění podmínek studijní rehabilitace *osvědčení o ukončení studia nebo maturitní vysvědčení* nevydat. Právní úprava přitom pro formu rozhodnutí o nesplnění podmínek studijní rehabilitace, či sdělení této skutečnosti žadateli, nestanoví.

Z uvedeného plyne, že *vydání osvědčení o ukončení studia nebo maturitní vysvědčení za stanovených podmínek pro studijní rehabilitaci,* na straně jedné, a vlastní *studijní rehabilitace,* na straně druhé, je jedno a totéž v tom smyslu, že *studijní rehabilitace* se realizuje *vydáním osvědčení o ukončení studia nebo maturitní vysvědčení za stanovených podmínek.*

Dle městského soudu z výše uvedeného pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy nevyplývá oprávnění žalovaného správního orgánu ve věci studijní rehabilitace rozhodovat, tj. povinnost žalovaného vydat rozhodnutí nebo osvědčení podle zákona o mimosoudních rehabilitacích, takže nelze dospět k závěru, že žalovaný je nečinný (správní orgán je nečinný tehdy, pokud nekoná, přestože mu zákon povinnost ke konání ukládá). Osvědčení o ukončení studia nebo maturitní vysvědčení vydává ředitel školy, který je současně oprávněn takovéto osvědčení či maturitní vysvědčení nevydat. O studijní rehabilitaci tedy „rozhoduje“ ředitel školy. Orgánem, který by byl příslušný rozhodnout o odvolání, byl v dané věci Školský úřad Kutná Hora. Ten také ve věci jistým způsobem konal, jak vyplývá ze sdělení Školského úřadu Kutná Hora ze dne 22. 10. 1992 adresovaného a také doručeného stěžovateli, v němž se uvádí, že rehabilitační komise dne 19. 10. 1992 neshledala žádné důvody pro rehabilitaci stěžovatele. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR není oprávněno ve věci studijní rehabilitace rozhodnout, a proto mu nelze v dané věci vytýkat nečinnost.

Tvrzení stěžovatele, že v nyní projednávané věci jde o zcela jiný skutkový stav, nemá oporu ve spisovém materiálu. S ohledem na shora uvedené je zřejmé, že v v nyní probíhajícím řízení se stěžovatel opakovaně domáhá stále jednoho a téhož. Ve věci se jedná opakovaně o to, aby byl žalovaný činný ve vztahu k tvrzenému neoprávněnému ukončení studia stěžovatele na výše uvedeném gymnáziu. Na této skutečnosti nemůže nic změnit ani stále se zvyšující počet přípisů či žádostí stěžovatele adresovaných k rukám příslušného ministra.

Obdobně je nedůvodné i tvrzení stěžovatele, dle kterého opakované odmítání žalob pro překážku věci rozhodnuté de facto znamená, že správní orgán může být nečinný pouze jednou. Správní orgán je nečinný tehdy, pokud nekoná, přestože mu zákon povinnost ke konání ukládá. Tak tomu však v případě stěžovatele nebylo, neboť při věcném posouzení v pořadí první podané žaloby bylo oběma soudy konstatováno, že žalovaný ve věci studijní rehabilitace stěžovatele ohledně studia na gymnáziu v Kutné Hoře, povinnost konat nemá. Nemá-li žalovaný ze zákona povinnost v této věci konat, nemohou opakující se návrhy či žádosti stěžovatele takovou povinnost založit.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že žádné nové skutečnosti či důkazy, které by měly za následek změnu dosavadního stavu, městskému soudu doloženy nebyly. Stěžovatel tak v kasační stížnosti zůstal v rovině subjektivního, ničím nepodloženého tvrzení.

Kasační soud se tak ztotožňuje se závěrem městského soudu vyjádřeným v napadeném usnesení, dle kterého se žaloba a následně i kasační stížnost týká stále totožné věci, a to požadavku stěžovatele na vydání rozhodnutí ve věci jeho školské rehabilitace. O této věci bylo na základě žaloby ze dne 17. 2. 2003 meritorně rozsudkem městského soudu ze dne 7. 4. 2005, č. j. 11 Ca 44/2003 - 71, rozhodnuto tak, že žaloba byla zamítnuta. Kasační stížnost žalobce proti tomuto rozsudku zamítl Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 23. 5. 2007, č. j. 4 Ans 5/2005 - 109. Jestliže tedy městský soud v nyní projednávané věci žalobu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl s odůvodněním, že jejímu projednání brání překážka věci rozhodnuté, postupoval v souladu s Listinou garantovaným právem na spravedlivý proces. Byla-li již stejná věc soudem věcně projednána a rozhodnuta, není možné v následném odmítnutí nové žaloby, požadující projednání téhož, spatřovat ani odmítnutí spravedlnosti ani formalistický přístup soudu. Za tohoto stavu věci potom městský soud musel podle ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s. o nákladech řízení rozhodnout tak, že se žádný z účastníků řízení nemá nárok na náhradu nákladů řízení.

Na základě všeho výše uvedeného nebyla kasační stížnost shledána důvodnou a musela být podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítnuta. Nejvyšší správní soud konstatuje, že výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v soudním řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Podle § 35 odst. 8 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. JUDr. Vladimíru Dvořáčkovi, advokátu, se sídlem Křižíkova 16, Praha 8, který byl stěžovateli ustanoven soudem, přiznal Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení podle ustanovení § 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. d) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, spočívající v odměně za jeden úkon právní služby (písemné podání soudu týkající se věci samé) v částce 2 100 Kč a v náhradě hotových výdajů v částce 300 Kč, tj. v částce 2 400 Kč, zvýšené o daň z přidané hodnoty v sazbě 20 % ve výši 480 Kč, celkem tedy 2 880 Kč. Tato částka bude zaplacena z účtu

Nejvyššího správního soudu k rukám ustanoveného zástupce stěžovatele do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. srpna 2012

Mgr. Daniela Zemanová
předsedkyně senátu